

RÚBIES

2E10). Una masada «Mas d'En *Rubí*», de 9 hab. a Jóc, un k. al N. del poble (19 × 60).

¹ No sé que s'hagi publicat altra etim. del nom de *Rubí* que aquesta. Ja suggerida per mi en *VRom.* iv, 47; *E.T.C.*, 267; *EntreDL* iii, 25; *DECat* vii, 404a5-8; i s. v. *diluir*, *escorpi*, *nuvi*. Almenys res seriós car és ridícul un *RUPINU suposat per *AlcM.*

Rubials, V. *Rojals* *Rubiano*, V. *Rojà* *Rúbies*, V. *Rubí*

RÚBIES

Llogaret de la Conca de Meia, agre. a Fontllonga,¹⁵ 7 k. a l'O. de Sta. Maria de Meia. D'ací: *Montsec de Rúbies*, nom que es dona a la part oriental del Montsec, a l'esq. de la Noguera Pallaresa, que separa la Conca de Tremp de la comarca Noguera-Balaguer. Oït *rúbies* a Ager (*rúpjes* a la Régula), Casac. 1920. Jo²⁰ també vaig oïr *rúbies* a les enqs. de Meia i Fontllonga, 1957.

MENC. ANT. El Comte d'Urgell donà al mon. de St. Serni, a Tavèrnoles, unes vil·les «usque in Peracalz et sic ascendit in terminum de *Rubies*» (*Cart.* de Ta²⁵ vèrnoles, doc. 22, p. 65; Abadal, *P. i R.*, 62); 1359: *Rubis* (*CoDoACA* xii, 79).

ETIM. EHipsi de (VILLAS) RŪBĒAS 'masos rogens' (cf. *DECat* vii, 404a1-22 i n. 4).

RUBINAT

Llogaret de Segarra, agre. a St. Pere dels Arquells, uns 8 k. al SE. de Cervera.³⁵

PRON.: *rubinát*, a Freixenet, 1920, Casac. Cf. *GGC*, 333, que en dona una cita de 1462.

MENCIONS ANT. 1175: «dono supradicto loco *Populeti* alium mansum in *Rabinad* - -» (*Cart.* Poblet, 21); *S. XII*: *Rabinat* (II), *Rabinad* (III), en les llistes de parròquies p. p. Pladevall (n.º 151); 1196: Ste. Marie de *Rabinad* (*Cart.* St. Cugat III, 345); 1283: Berenguer de *Rabinat* acompanya Pere el Gran a Sicília (*BABL* vii, 360); 1315: «En Bernat des Soler de *Rabinat*» (*CoDoACA* xii, 256); 1331: S. Marie de *Rabinato* (*Misc. Griera* i, 376); 1359: *Rabinat*, 15 focs (*CoDoACA* xii, 49).

Encara que un *Pere de Rabinato* figura com testimoni en una carta de franquícies de Malgrat, datada l'a. 1373, pot ser forma modernitzada perquè només se'n⁵⁰ coneix una trad. catalana del S. xvi (Font Rius, § 378). També sembla forma modernitzada un «*Petrus de Rubinat*», de fi del S. xii (*BABL* vii, 112).

Que la forma antiga fou *Rabinat*, amb *a*, sembla assegurat per la unanimitat de les 9 mencions dels segles xii a xiv. Es tractava pròpiament en realitat d'un NP tornat NL, com en tants noms de castell i pobles del Nord i centre del Princ. No exclusiu del domini català, car *Mz.Pi.* dona dades d'aquest ús de *Rapinat* en docs. medievals de Castella (*Orig.*, 1319). I a⁶⁰

Navarra en una forma patronímica en *-iz* (*-ez*): «*Belasco Rapinatiz*» (bis) en un doc. del S. xi, 2a. meitat (*Col. Dipl. de Irache*, n.º 77). També amb aquest ofici en docs. catalans: «En *Rabinat* me pledege a gran tort» es queixa el capellà de Seró al bisbe d'Urgell, a. 1257-69 (PPujol, *Docs. Vg. Urg.*, § 20, p. 29.5); 1373: «una lantia de vidre a N. *Rabinat*» (*BABL* vi, 204).

S'explica com a NP derivat de RAPINARE 'saquejar' (cf. *rapinator* i *rapinatio* ll. cl.). Com observa Mitxelena (*Fo. Li. Va.* i, 12, n. 46) és nom comparable al cast. *Furtado* (que també figura en docs. d'Irache, aa. 1165 i 1182). Sobrenom que acceptaven cavallers amb fama de guerrers furients i saquejadors, comparables a un ocell rapaç.

Però com que el poblet de *Rubin*at està al costat de les diverses barracades del riu d'Ondara o Cervera, i està subjecte a inundacions o *rovinades* (per a aquest mot veg. *DECat* vii, 521b42 ss.), la forma *Rabinat* es canvià modernament en *Rubin*at per contaminació d'aquest mot i etim. pop. Res a veure, tanmateix, amb un ll. RUPINA que, contra el que diu *AlcM.*, tampoc ha donat el cat. *rovina*, com ja he explicat en el *DECat*. D'altra banda cf. *rúbina*, te. Gratallops en el Priorat, aquest verament provinent de RUINA 'inundació' (xiii, 94.11).

HOMÒNIM. *Rabinat*, partida d'hortes vora el Mataranya, en te. de Favara, entre Favara i l'antic monestir de Sta. Susanna de la Trapa (art. d'Eusebi Mullerat, en *Revista de Aragón*, 1902, pp. 25, 24 ss.);³⁰ l'*Encicl. Cat.*, s. v. Favara, li diu *séquia de Rovinat*; aquí, doncs, hi hagué també la forma antiga *Rabinat* (Mullerat parlava de la fundació del monestir per uns frares refugiats de fi S. xviii); i amb la moderna alteració per influència de *rovina* 'desbordament'.

RUBINES

És un vell nom de data mossàrab al mig de Mallorca, cap a Binissalem. No en manca algun estudi, sobre el qual veg. AMAlcover (*BDLC* 1925, 55), que ja vaig comentar breument en el vol. i, 248.18-3f.; com que és una zona rocosa, aquí fóra admissible l'etimologia RŪPĪNAS 'roquissers', a condició d'admetre que en la forma *rupinas* que hauríem d'esperar en mossàrab, la *p* fou canviada en *-b-* per la pronúncia de l'àrab.

*Rubinet*s, V. *Rovina*

RUBIÓ

Nom de diversos poblets del Principat.

1) Cap d'un municipi de l'Anoia, situat uns 8 k. NO. d'Igualada, cap a la carena de la serra del seu nom, que separa l'Anoia de la comarca de Bages.

PRON.: *rubió*, a Igualada (Casac. 1920); però jo oïa *rubió*, trisíllab, a L'Espelt i a dos masos de Rubió, 1932.

MENCIONS ANT. 1055: *Rubiono* (Balari, *Orig.*,